

บทที่ 3

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชุมชนของที่ตำบลคลองพลู

พื้นฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนของที่ตำบลคลองพลู

คำว่า การตั้งถิ่นฐาน (Settlement) ในที่นี้หมายถึงการบุกเบิกและการเข้าอยู่อาศัยครอบครองพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของโลกที่ไม่มีผู้ใดอาศัยมาก่อน รูปแบบและขนาดของแหล่งตั้งถิ่นฐานมีความซับซ้อนแตกต่างกันไปตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างโดดเดี่ยวครอบครัวเดียวไปจนถึงรวมกันอยู่เป็นหมู่บ้านใหญ่น้อย เป็นเมืองหรือนครและมหานครเป็นต้น หน่วยของการตั้งถิ่นฐานจึงเป็นการแสดงออกซึ่งการจัดการพื้นที่ของมนุษย์ในรูปของอาคารบ้านเรือน ถนนหนทาง และการใช้ที่ดิน ตลอดจนถึงผลกระทบที่มีต่อสภาพแวดล้อม (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2536, หน้า 37)

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีชาวต่างชาติอยู่มากที่สุดในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอมะขามและอำเภอโป่งน้ำร้อน (สุรเชษฐ สุพรรณไพบูลย์, ม.ป.ป., หน้า 3) ชาวต่างชาติมาอยู่จันทบุรีตั้งแต่เมื่อใดนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันแน่ชัด แต่มีผู้สันนิษฐานว่าชาวต่างชาติจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนแถบนี้มาก่อนคนไทย และถอยร่นเข้าไปเมื่อคนไทยมีอำนาจครอบครองเมืองจันทบุรีในสมัยอยุธยาเป็นราชธานี (ตรี อมาตยกุล, 2500, หน้า 12)

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเป็นมาของจังหวัดจันทบุรี ทำให้ทราบว่าจังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งชุมชนที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เป็นเวลานานนับตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จากการสำรวจแหล่งโบราณคดีหลายแห่งในจังหวัดจันทบุรีพบเครื่องมือเครื่องใช้ยุคหินขัดซึ่งมีอายุประมาณ 2,000 ปีมาแล้วในเขตอำเภอมะขาม ถ้าเขาวง อำเภอท่าใหม่และแถบที่ราบเชิงเขาบ้านคลองบอน อำเภอโป่งน้ำร้อน เป็นต้น แต่หลักฐานดังกล่าวยืนยันได้เพียงว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ โดยไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นชนกลุ่มใด

นอกจากนี้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ โบราณคดีที่ค้นพบในเขตจังหวัดจันทบุรี โดยเฉพาะในเขตอำเภอมะขาม ทำให้ทราบว่าบริเวณดังกล่าว มีกลุ่มคนหลายเผ่าพันธุ์มาอาศัยอยู่ ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา กระจัดกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก หลักฐานดังกล่าวสรุปได้เพียงว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น เป็นกลุ่มที่จัดอยู่ในยุคหินใหม่ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นกลุ่มชนชาวชองหรือไม่

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ค้นพบในจังหวัดจันทบุรี คือศิลาแลงที่ยังเหลืออยู่เนินดินรอบถนนและซากแสดงภูมิฐานของที่ตั้งเมืองเก่าที่มีอยู่ในสถานที่ที่เรียกว่าเมืองเก่าหน้าเขาสระบาป ในท้องที่ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จันทบุรีนั้น ทำให้สันนิษฐาน

ได้ว่า เมืองเก่าเป็นเมืองที่สร้างขึ้นในสมัยขอมเป็นใหญ่ แต่ก็ยังไม่สามารถจะชี้ชัดว่าบุคคลหรือ ภัยศรียงค์ไคเป็นผู้สร้าง

มีซากกำแพงก่อด้วยศิลาแลง มีเชิงเทินเศษอิฐและหินถนนปูด้วยศิลาแลง ปรากฏในปัจจุบันยังมีเค้าเมืองเดิมอยู่ นอกจากนี้ยังมีศิลาแลงแผ่นใหญ่สลักเป็นลวดลายและกนกต่าง ๆ มีรูป คนท่อนบนเปลือย ท่อนล่างถือชายผ้าพกใหญ่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาพแกะสลักและแกะกนก ชุ่มประตุน้ำต่างและธรณีประตุน้ำที่ปราสาทหินพิมาย นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า เมืองเก่าที่ กล่าวนี้น่าจะเป็นเมืองควนตราบุรี ส่วนชื่อจันทบูรณหรือจันทบุรีนั้น น่าจะหมายถึงอาณาเขตอย่างใด อย่างหนึ่ง โดยมีควนตราบุรีเป็นเมืองสำคัญในอาณาเขตจันทบูรณ เช่นเดียวกับที่เมืองพิมาย เป็นเมืองสำคัญในอาณาเขตโคตรบูรณ แชน ปัจจุบันวันที่ (2543 อ้างอิงจาก หฤทัย นัยโมกษ์, 2543) ถึงกับมีความเห็นว่า คำว่า “ควนตราบุรี” น่าจะเป็นคำเดียวกับ “จันทบุรี”

ซากเมืองที่พบบริเวณเขาสระบาปในตำบลคลองนารายณ์ ในปัจจุบันยังมีซากตัวเมือง กำแพงเมือง ก่อด้วยศิลาแลงและเชิงเทินปรากฏให้เห็นอยู่ และจุดพบศิลาจารึกและศิลารูป ชุ่ม ประตุน้ำ อันเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าบริเวณดังกล่าวเคยเป็นเมืองมาก่อน แต่จะเรียกว่าเมืองจันทบุรี หรือ จันทบูรณหรือเรียกว่าอะไรไม่ทราบแน่ชัด แต่ชาวบ้านเรียกกันว่า เมืองเพนียดบ้าง เมืองกาไวก้าง ซึ่งสอดคล้องกับตำนานท้องถิ่น เรื่องเมืองกาไวก้างที่ชาวบ้านยังคงเล่าต่อกันฟังสืบทอดมาถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีผู้พบศิลาจารึกที่วัดเพนียดซึ่งเป็นวัดโบราณอยู่ทางทิศใต้กำแพงเมืองประมาณ 400 เมตร ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร (หฤทัย นัยโมกษ์, 2543, หน้า 23)

จากหลักฐานดังกล่าว สันนิษฐานได้ว่าจันทบุรีเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง ใน สมัยโบราณและน่าจะเป็นเมืองเดียวกันกับที่ปรากฏหลักฐาน ในหนังสือฝรั่งเศส ชื่อ แคมโบช แด่งโดยมองติเออร์ อิตีเมอร์เมื่อ ค.ศ. 1901 (พ.ศ. 2444) ว่า (ปาริชาติ เรืองวิเศษ, 2528, หน้า 41)

“เมื่อ พ.ศ. 2444 มีบาทหลวงคนหนึ่งได้พบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ตำบลเขาสระบาป มีข้อความว่า จัหวัดจันทบุรีตั้งมาช้านาน ประมาณ 1000 ปีมาแล้ว ชื่อว่า ควนตราบุรี ผู้สร้างเมืองชื่อ หาง หรือ แห่ง (เป็นขอม) คนพื้นเมืองเป็นของ (ชนเผ่าหนึ่งตระกูลเดียวกับมอญเขมร) ต่อมา พ.ศ. 1544 ไทยยกกองทัพไปตี เจ้าเมืองได้มอบเมืองแก่ไทย ชื่อ วาปสเดนและอาครยา”

จากหลักฐานดังกล่าว ทำให้ยืนยันได้ว่า มีชาวขอมอาศัยในเมืองจันทบุรีนี้อย่างแน่นอน แต่จะเป็นพวกของทั้งหมดหรือไม่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ แต่อย่างน้อยก็คงมีพวกของ ลัวหรือละว้า กับพวกขอมตั้งภูมิลำเนาอยู่แน่นอน

หลักฐานอีกอย่างที่จะยืนยันได้ว่า ในดินแดนทางภาคตะวันออกนี้มีชาวขอมอาศัยอยู่ ปรากฏข้อความในนิราศเมืองแกลงของกวีเอกสุนทรภู่ ดังนี้

ครั้นแล้วลาฝ่าเท้าบิดรงค์

ไปบ้านพงคล้อยดั่งริมฝั่งคลอง

ดูหนุ่มสาวชาวบ้านรำคาญจิต

ไม่น่าคิดเข้าในกลอนอักษรสนอง

ล้วนวงศ์วานว่านเครือเป็นเชื้อของ

ไม่เหมือนน้องนีกว่าน้ำตากระเซ็น

นิราศเมืองแกลงนี้สันนิษฐานว่า สุนทรภู่แต่งขึ้นเป็นนิราศเรื่องแรกในสมัยรัชกาลที่ 1 ประมาณ พ.ศ. 2350 คราวที่เดินทางไปหาบิดาที่เมืองแกลง ในฐานะส่วนหนึ่งของจันทบุรีโบราณ ข้อความที่ปรากฏนั้นแสดงให้เห็นว่า มีชาวของอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งลักษณะของชาวของ ก็มีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไปด้วย จากนิราศนี้พอจะอนุมานได้ว่า ในจังหวัดจันทบุรีซึ่งแต่เดิม ปรากฏหลักฐานว่ามีชาวของอาศัยอยู่ก่อนแล้วนั้น ก็น่าจะมีชาวของอาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรีเป็น จำนวนมากสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

จากการค้นคว้าเอกสารการจดบันทึกของชาวต่างชาตินี้ พบว่า สังฆราช ปาเลอกัวซ์ ผู้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2372 เดินทางมาถึงเมืองไทย และอาศัยอยู่ใน เมืองไทย นานถึง 24 ปีในครั้งแรก จากนั้นเดินทางไปอยู่ที่ฝรั่งเศสอีก 2 ปี และกลับมาอยู่เมือง ไทยอีก 6 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2399 – 2405 สังฆราชปาเลอกัวซ์ได้เขียนหนังสือไว้เล่มหนึ่ง ให้ชื่อ หนังสือว่า เล่าเรื่องเมืองไทย ซึ่งคาดว่าเขียนขึ้นราว พ.ศ. 2397 เนื้อหาในหนังสือเป็นการเล่าถึง เมืองไทยขณะที่ท่านมาพบเห็นโดยเล่าและบรรยายถึงสภาพต่าง ๆ ของเมืองไทยทั้งลักษณะภูมิประเทศ การเมือง การปกครอง รวมถึงวิถีชีวิต ของชาวไทย จากข้อความที่ ท่านปาเลอกัวซ์ได้เขียนไว้นั้น ทำให้เราทราบถึงลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 3 ว่า แบ่งเป็น 41 จังหวัด ถึงแม้ว่าจะมีบางจังหวัดถูกแบ่งไว้แตกต่างไปจากการแบ่งภูมิภาคในปัจจุบัน แต่ก็ทำให้ทราบว่าในขณะนั้น ประเทศไทยมี 41 จังหวัด ในนั้นปรากฏรายชื่อจังหวัดทางภาคใต้ ซึ่ง ปาเลอกัวซ์ เรียกว่า “จันทบุรี” หรือ “จันทบูรณ” ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอย่างมาก อีกทั้งได้บรรยายถึงการประกอบอาชีพของชาวจันทบูรณ ที่มีความหลากหลาย ต่างเชื้อชาติ คือ มีคนจีนทำไร่พริกไทยอยู่รอบเขาสระบาป มีพวกของอาศัยอยู่บนภูเขาสูง และมี ชาวญวนที่เป็นชาวคริสต์อีกด้วย ปาเลอกัวซ์ ยังได้บันทึกเกี่ยวกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ใน ประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 3 ไว้ดังนี้ (ปาเลอกัวซ์ ฌองแบบติสต์, 2506, หน้า 112).

ประชากรของอาณาจักรแบ่งออกเป็นชาวชาติต่าง ๆ มากมายจำนวนประชากรของ ประเทศอันกว้างใหญ่ไพศาลนี้ไม่ได้สัมพันธ์กันกับพื้นที่ กล่าวคือ มีเพียงประมาณหกล้านคนเท่านั้น เราอาจแบ่งออกเป็นชาวชาติต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรของอาณาจักรต่าง ๆ ในสมัย รัชกาลที่ 3

อาณาจักร	จำนวนประชากร/คน
สยาม หรือ ไทย	1,900,000 คน
จีน	1,500,000 คน
มาลายา	1,000,000 คน
ลาว	1,000,000 คน
เขมร	500,000 คน
มอญ	50,000 คน
กระเหรี่ยง ของ ละว้า	50,000 คน
รวมเป็น	6,000,000 คน

ในสมัยรัชกาลของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันออกหลายครั้ง ได้แก่ ในปี พ.ศ. 2416, พ.ศ. 2419, พ.ศ. 2425, พ.ศ. 2426, พ.ศ. 2427 และ พ.ศ. 2450 ในการเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันออกในปี พ.ศ. 2419 ได้เสด็จประพาสสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรีหลายแห่ง เช่น น้ำตกพลิ้ว น้ำตกเขาสระบาป เขาพลอยแหวน ค่ายเนินวง เป็นต้น จากพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสจันทบุรี พ.ศ. 2419 ทำให้ทราบถึงกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี นอกจากมีคนไทยแล้ว ยังมีคนจีน คนญวนอพยพเข้ามาในระยะแรก กลุ่มคนเหล่านี้จะอาศัยกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีคนของซึ่งคนสมัยนั้นถือว่าเป็นชนส่วนน้อยในจังหวัดจันทบุรี

ในปัจจุบันจากการลงภาคสนามพบว่ามีกลุ่มของที่ดำรงชีวิตอยู่ในจันทบุรี 2 แห่งใหญ่ คือ ชุมชนเพนียด ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง และตำบลคลองพลู กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ชุมชนชาวของที่ตำบลคลองพลูนั้น จากการค้นเอกสารไม่ปรากฏชัดเจนว่าชาวของที่ตำบลคลองพลูมาอยู่แต่เมื่อใด จากการสัมภาษณ์ กำนันเงิน ผันผาย ผู้นำชุมชนของคลองพลู ได้เล่าตามที่ทราบจากปู่ย่าตายายที่เล่าต่อ ๆ กันมาว่า (เงิน ผันผาย, สัมภาษณ์, 19-22 ก.ย. 2546) คนในอำเภอมะขามทั้งอำเภอเป็นของทั้งหมด ชาวของชอบอยู่เป็นหมู่คณะ ไม่ชอบรบรา ชอบอิสระ มีพิธีกรรมของตนเอง ไม่ชอบออกสังคมแต่จะ เก็บตัว เมื่อมีคนภายนอกเข้ามา หรือมีโรคภัยไข้เจ็บ หรือมีการผิดผี ก็จะอพยพโยกย้ายมาตามแม่น้ำจันทบุรี

ย่าของกำนันเงินเล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนบรรพบุรุษของปู่ย่าตายายก็อยู่แถวเพนียด

(คลองนารายณ์ปัจจุบัน) ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “เมืองนางกาไว” ม.ศรีบุษรา กล่าวว่า (นามแฝง, 2533, หน้า 152) “บริเวณวัดท้าวทอง ตำบลคลองนารายณ์ ยังมีกำแพงสร้างด้วยศิลาแลงปรากฏอยู่” นั้นแสดงให้เห็นว่าบริเวณนั้นเป็นชุมชนของโบราณชุมชนใหญ่ชุมชนหนึ่งอย่างแน่นอน เมื่อมีคนภายนอกเข้ามาพวกรของจึงอพยพมายังบริเวณ ตำบลตะเคียนทองปัจจุบัน ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นป่าดงดิบ

จากการสัมภาษณ์กำนันเงินและชาวของประมาณ 5 คน ซึ่งเป็นผู้อาวุโสได้ให้ข้อมูลว่า ชาวของได้มา อยู่ที่นี่ตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายาย ดังนั้นจากรุ่นปู่ย่าตายายมาจนถึงรุ่นกำนันในปัจจุบันเรา จึงน่าจะกำหนดระยะเวลาของชุมชนของคลองพลูได้ว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี ในระยะแรกตำบลคลองพลูเดิมรวมอยู่กับตำบล ตะเคียนทองเป็นตำบลเดียวกัน และขึ้นกับอำเภอมะขาม จังหวัด จันทบุรี ต่อมาเมื่อชุมชนใหญ่ขึ้นทางราชการจึงได้ยกกระต๊อบชุมชนโดยแยกออกจากตำบล ตะเคียนทอง ตั้งเป็นตำบลคลองพลูมาตั้งแต่ พ.ศ. 2531 และเมื่ออำเภอมะขามมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ทางราชการจึงได้จัดตั้งเขตการปกครองใหม่ เป็นกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา โดยแยกตำบลพลวง ตำบลหูกไทย ตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลู และตำบลจันทเขลม มาขึ้นกับกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ดังนั้นตำบลคลองพลู จึงมีฐานะเป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏตั้งแต่นั้นมา (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2543, หน้า 90)

ชุมชนของที่ตำบลคลองพลูเมื่อครั้งอดีตนั้น ไม่มีคนภายนอกเข้ามาอยู่เลยชาวของอยู่กัน แบบพี่น้อง ใช้ภาษาของกันทั้งหมู่บ้าน มีการทำไร่ทำนาและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อมี งานบุญต่าง ๆ หรือเวลาว่างจากการทำงานก็มักจะมีการละเล่น ร้องรำวงโบราณ รำกันเป็นคู่ ๆ โดยฝ่ายชายจะไปไถ่ฝ่ายหญิงออกมาว่า เครื่องดนตรีประกอบจังหวะใช้กลองอย่างเดียวนอกนั้นก็ ใช้กะลาเคาะกันไป (เช่น งานสง่า, สัมภาษณ์, 2546) นั้นแสดงให้เห็นว่าสังคมของในอดีตนั้นเป็น สังคมปิด ไม่มีบุคคลภายนอกเข้ามาอยู่ และชาวของก็ไม่ได้ไปติดต่อกับภายนอกเท่าใดนักคงเนื่องมาจาก อยู่ห่างไกลกับตัวเมืองประกอบกับ การคมนาคมยังไม่ดีเพราะใช้ทางเกวียน หากปีใดฝนตกหนัก ทางขาดยิ่งติดต่อกับภายนอกได้ลำบากมากขึ้น

ต่อมาเมื่อประมาณ 15-18 ปีมานี้ เมื่อมีการตัดถนนผ่านเข้าหมู่บ้านและตำบลเพื่อ ตัดถนนต่อไปยังอำเภออื่นและจังหวัดอื่นใกล้เคียงทำให้ชุมชนของกลายเป็นสังคมเปิดมากขึ้น มีคน ภายนอกเดินทางเข้ามาในพื้นที่ในขณะที่คนในพื้นที่เดินทางออกไปภายนอกมากขึ้น ดังนั้นจึงก่อ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทีละน้อย เริ่มจากมีคนจากถิ่นอื่นเข้าไปตั้งหลักแหล่ง เช่น ไปรับจ้าง ทำสวน ทำไร่ ค้าขาย ไปมา ที่ดินมีการจัดสรรเพื่อธุรกิจและการค้ามากขึ้น คนของซึ่งแต่เดิมมี การแต่งงานเฉพาะในเผ่าพันธุ์และมีความเชื่อว่าไม่ควรแต่งงานกับคนต่างถิ่นจึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ไปมีการแต่งงานกับคนภายนอกมากขึ้น เช่น การแต่งงานกับคนไทย หรือคนจีน จึงทำให้เชื้อสาย ของเริ่มกลายไปจากเดิม

กล่าวได้ว่าในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เมื่อมีการยกฐานะหมู่บ้านคลองพลขึ้นเป็น ตำบลคลองพล และแยกออกจากตำบลตะเคียนทองทำให้ชุมชนของใหญ่ขึ้นเพราะมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับต่อมาเมื่อแยกจากอำเภอมะขาม มาจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ การคมนาคมสะดวกสบายขึ้น เนื่องจากมีถนนสายหลักตัดผ่านเข้าตำบลและหมู่บ้านโดยตรง มีรถประจำทางวิ่งผ่านประมาณ 2 เที่ยวต่อวัน และมีหน่วยงานของรัฐไปตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา และอื่น ๆ เข้าไปในชุมชน รวมทั้งมีผู้คนทั้งต่างพื้นที่และในพื้นที่ ที่เดินทางไปมาเข้าออกสะดวกขึ้นทำให้ความเป็นของดั้งเดิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อครั้งอดีต แม้กระนั้นความสำคัญในคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์ของชุมชนของที่ตำบลคลองพลก็ยังไม่เปลี่ยนไป

พื้นฐานการปกครองในชุมชนของที่ตำบลคลองพล

ชุมชนของที่ตำบลคลองพล ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน ตำบลคลองพลถือว่าเป็นตำบลที่มีจำนวนหมู่บ้านมากที่สุดในกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ คือตำบลพลวงมี 9 หมู่บ้าน ตำบลชากไทยมี 8 หมู่บ้าน ตำบลตะเคียนทองมี 9 หมู่บ้านและตำบลจันทเขลมมี 7 หมู่บ้าน รวมทั้งกิ่งอำเภอมี 5 ตำบล 39 หมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านอยู่นอกเขตสุขาภิบาล (กำนันเงิน ผันผาย, สัมภาษณ์, 12-18 กุมภาพันธ์ 2546)

ชุมชนของในอดีตก่อนที่จะมีการปกครองตามแบบปัจจุบัน จะมีผู้นำหมู่บ้านผู้อาวุโส ซึ่งในสมัยโบราณเรียกว่า “หลวงพล” หลวงพลเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน (มณฑิพย์ ไชยมล, 2541, หน้า 7) เนื่องจากหลวงพลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ มีความซื่อสัตย์ และจริงใจ ซึ่งเป็นคุณค่าที่คนของพร้อมใจกันยกย่องให้เป็นผู้นำในเรื่องต่าง ๆ เช่น การอพยพโยกย้ายที่อยู่เวลาที่มีคนตายหรือผิดผี การตั้งหลักแหล่งบ้านเรือน การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวทอง หากมีข้อขัดแย้งกันในชุมชนก็จะเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ยและเมื่อมีการตัดสินใจใดแล้วคนของจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำตัดสินนั้น ซึ่งถ้าหากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกคนของในหมู่บ้านว่ากล่าว ตีเตือนจนภายหลังก็ต้องปฏิบัติตามหากไม่ยอมปฏิบัติอีกของคนนั้นก็คงจะอยู่ในหมู่บ้านไม่ได้ เพราะทุกคนในหมู่บ้านจะรังเกียจ ฉะนั้นหลวงพลของชาวทองในอดีต จึงเป็นผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่ชาวทองยอมรับนับหน้าถือตา

ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนโยบายของรัฐ ให้ชุมชนของมีการเลือกตั้งขึ้นเหมือนชนบททั่ว ๆ ไป ก็จะมีการเรียกชุมนุมกันเสนอชื่อหรือยกมือเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ชาวทองจะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าเวลาเลือกจะเลือกคนดี ซึ่งในความหมายก็คือ ต้องเป็นคนที่ทำงานจริง มีน้ำใจ ช่วยเหลือพี่น้อง และมีผลงาน หลังจากนั้นชาวทองก็จะเชื่อฟังและเคารพผู้นำ ตัวอย่างเช่น ในการพัฒนาชุมชนของ เช่น การสร้างสะพาน

หรือ การสร้างถนนภายในหมู่บ้าน เป็นต้น เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 ในฤดูน้ำหลาก ลูกหลานของชาวของหลายคนจมน้ำตายจากการจะข้ามแม่น้ำที่แยกสาขามาจากแม่น้ำจันทบุรี ผู้นำชุมชนจึงชักชวนชาวบ้านสร้างสะพาน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเดิมมาก มีการร่วมบริจาค ร่วมกับงบประมาณที่ขอจากทางรัฐอย่างละครึ่ง และการลงแรงช่วยเหลืองาน จึงทำให้สะพานนี้สำเร็จด้วยดี จากนั้นมาก็ไม่มีลูกหลานของต้องจมน้ำตายเพราะการจะข้ามแม่น้ำอีก (เงิน ผันผาย, สัมภาษณ์, 12-18 กุมภาพันธ์ 2546) นั้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนของเป็นชุมชนที่มีการจัดการที่ดีพอสมควร ชาวของจะเลือกผู้นำที่ตนคิดว่ามีผลงาน เป็นคนดี และภายในชุมชนก็จะเชื้อฟัง นับถือ ผู้ที่ตนร่วมกันเลือกขึ้นมา และพวกเขา ก็จะร่วมแรงร่วมใจในกิจกรรมของหมู่บ้าน

ตำบลคลองพลูแม้จะมี 10 หมู่บ้านซึ่งถือว่ามีจำนวนประชากรขนาดใหญ่กว่าตำบลอื่นๆ ในกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีปัญหา หรือเรื่องขัดแย้งอะไรมากนัก จากการสัมภาษณ์กลุ่มสามารถสรุปได้ว่า ไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้งในหมู่ชาวของเนื่องจากภายในชุมชนเป็นระบบเครือญาติมาตั้งแต่ครั้งพ่อแม่ปู่ย่าตายาย เพราะวัฒนธรรมความเชื่อในอดีตจะนิยมแต่งงานกันเอง ดังนั้นทุกคนจึงถือได้ว่าเป็นญาติกัน หากจะมีปัญหาก็คือจะเป็นแค่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การเกิดปัญหาตอนที่มีการดื่มเหล้ามา เมื่อมีการเข้ามาพูดคุยไกลเกลี่ยหรือเมื่อกลับสู่สภาพปกติคนของกลุ่มดังกล่าว ก็จะกลับมานับถือพูดคุยกันเหมือนเดิม (ฉลวย แพทย์วงศ์, สัมภาษณ์, 12-18 กุมภาพันธ์ 2546)

แต่เดิมนั้นปัญหาการก่ออาชญากรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องโจรขโมยในชุมชนนั้นจะไม่มีเลย นอกจากปัญหาที่เกิดจากคนอื่น ป่าซุ (ชู พิเศษ, สัมภาษณ์, 11-13 เมษายน 2546) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า บ้านป่าตั้งแต่เด็กจนแก่ เปิดทิ้งไว้ ไปทำสวนทำไร่กลับมาของในบ้านก็ยังคงอยู่ครบ กล่าวได้ว่าของอยู่กันด้วยระบบเครือญาติ เพราะสายสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นเงื่อนไขให้ชาวของดูแลบ้านเรือนให้กันเวลาที่อีกฝ่ายไม่อยู่ นอกจากนี้ยังเป็นเพราะผลจากความเชื่อเดิมซึ่งภายในชุมชนมีความเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์สูงมาก ชาวของกลัวการทำผิดต่อผีหรือวิญญาณต่าง ๆ เป็นที่สุด จึงทำให้ชุมชนไม่มีปัญหาในเรื่องของโจรขโมย

จากการลงพื้นที่และพูดคุยกับชาวของอีกครั้งในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 ชุมชนชาวของมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น เช่น เริ่มมีเรื่องขโมยในชุมชนเกิดมากกว่าที่ป่าซุเคยเล่า ปัจจุบันชาวของก็ต้องมีการระแวดระวังกันมากขึ้น ในส่วนของปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องของคนภายนอกที่อพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนของเสียมากกว่า จากการสัมภาษณ์ในวันเดียวกันป่าซุ พิเศษ ได้เล่าว่า ผู้คนที่อพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในใหม่นั้น มาจากหลายที่ โดยเฉพาะมีกลุ่มคนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาเป็นคณงานรับจ้างหรือย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนของมากพอสมควรทีเดียว

ในหมู่บ้านมีคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านแต่งตั้งกันเอง เมื่อตั้งแล้วก็เป็นตลอดไปจนกว่าจะลาออกเอง หรือมีการสับเปลี่ยนกันเองเพื่อหมุนเวียนการทำงาน เป็นการช่วยกันดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน รับเรื่องราวร้องทุกข์และข้อเสนอแนะจากชาวบ้านไปแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบและหาทางช่วยเหลือแก้ไขต่อไป คณะกรรมการนี้มี 8 คน เป็นผู้มีอายุ 40 ปีขึ้นไปและมีความรู้ทางวิชาการ เพราะต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในด้านความเป็นอยู่ การทำมาหากินและสุขภาพอนามัยด้วย

สำหรับเรื่องการเมืองทั้งภายในท้องถิ่นและระดับชาติ กล่าวได้ว่าชาวชองในพื้นที่ให้ความสนใจมากพอสมควร มีการติดตามความเคลื่อนไหวและข่าวสารการเมืองอยู่ตลอดเพราะสื่อสารมวลชนได้แพร่หลายเข้ามาในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งนั้นจะพบว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาแนะนำตัวและประกาศนโยบายของตนให้ชาวบ้านทราบแทบทุกครั้งชาวชองซึ่งได้สัญชาติไทยแล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันอย่างมากคือประมาณร้อยละ 60 ของชาวชองผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นักการเมืองก็เห็นความสำคัญของชองในฐานะฐานเสียง ผู้แทนราษฎรของจังหวัด 3 คนที่ได้รับเลือกไปนั้น ก็มีการกลับมาเยี่ยมเยือนราษฎรในพื้นที่อยู่เสมอ อีกทั้งได้มาร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของชาวชองในหมู่บ้านด้วย เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานทำบุญ งานบวช โดยเฉพาะกับคนที่รู้จักกับ ส.ส.ก็มักเชิญมาร่วมงานด้วยเป็นประจำและ ส.ส. ก็ถือโอกาสได้พบปะชาวบ้าน ได้ถามทุกข์ สุข รับฟังปัญหาชาวบ้านไปด้วยพร้อมกัน (สุวิชัย โกศลยะวัฒน์, 2543, หน้า 93)

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พอจะเข้าใจได้ว่าชาวชองแท้ ๆ ก็ยังเป็นของที่ตั้งเดิม รักสงบ ชอบสมถะ มีน้ำใจ และมีสำนึกถึงคุณค่าความเป็นของสูง มีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษเหนียวแน่นมาก อาจจะมีการปรับ ประยุกต์ให้ต่างไปจากเดิมบ้างแต่ก็เกิดจากพื้นฐานดั้งเดิม ความเชื่อเดิม สำหรับในด้านพื้นฐานการปกครองผู้ที่ทำให้ความเป็นของเปลี่ยนไปส่วนใหญ่ก็เกิดจากบุคคลที่มาจากภายนอกซึ่งหมายถึงผู้คนที่อื่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่หมู่บ้านแห่งนี้เสียเป็นส่วนใหญ่อีกทั้งเกิดจากนโยบายของรัฐด้วย

พื้นฐานเศรษฐกิจของชุมชนของที่ตำบลคลองพลู

พื้นฐานทางเศรษฐกิจในอดีตของชุมชนของทั่วไปสามารถสะท้อนได้จากจากบันทึกใน “เล่าเรื่องเมืองสยาม” ของบาทหลวงปาเลอกัวซ์ได้บรรยายลักษณะอาชีพชาวชองไว้ว่า (ปาริชาติ เรืองวิเศษ, 2528, หน้า 115)

“..นอกจากชักฟืนในป่าสำหรับปลูกเรือน เก็บรัง จี๋ผึ้ง กระวาน ผลไม้ ไม้กฤษณา และผลิตผลอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ครั้นถึงฤดูน้ำมากก็นำสินค้าเหล่านี้มาขายที่จังหวัดจันทบุรี เพื่อหาซื้อ ตาปู ขวาน เกลือ กะปิ กับสิ่งของจำเป็นอื่นๆ เอาไว้ใช้สอย..”

นอกจากนี้ยังมีกล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสจันทบุรี พ.ศ. 2491 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เกี่ยวกับอาชีพของชาวช่องไว้ว่า

“..เร่ว กระวานนั้นเคยมีแถบป่าสี่เซ็น ต่อเขตแดนกับเมืองพระตะบอง มีคนชาติหนึ่งเรียกว่า ซอ อยู่ในแถบป่าสี่เซ็น พูดภาษาอย่างหนึ่งต่างหากแต่คล้ายๆกับเขมร ชอบปลูกปัดและทองเหลืองอย่างกระเหรี่ยงเมืองกาญจนบุรี เป็นกองส่วยเร่ว ส่วยกระวาน ขึ้นเมืองจันทบุรี..”

จากหลักฐานดังกล่าวพอสรุปได้ว่า อาชีพหลักของชาวช่องในสมัยโบราณคือ การตัดไม้ และการหาของป่ามาขายในเมือง โดยใช้การล่องแพ คือการนำไม้ที่ตัดจากในป่านำมาทำเป็นแพซุง เช่น ไม้กรันเกรา นำไปทำเป็นค้ำฟริกไทย ไม้มะค่า ไม้แดง ไม้ยาง และไม้เนื้อแข็งชนิดอื่นๆ โรงเลื่อยและพ่อค้าจะซื้อไปแปรรูปเป็นไม้กระดานใช้ปลูกสร้างอาคาร ส่วนไม้หลัก ไม้ราว ชาวประมงจะรับซื้อไปทำโป๊ะคักปลา การชักลากไม้ซุงมาลงแม่น้ำจันทบุรี โดยจะใช้วิธีการใช้ควายในการชักลาก โดยใช้ควาย 20 ตัว ต่อซุงต้นใหญ่ ๆ 1 ต้น และเมื่อผู้รวมกันเป็นแพก็ใช้หวายถักเป็นเชือกพรวนอย่างคึกคัก แล้วล่องลงมาตามลำน้ำจันทบุรี ประมาณ 3-4 วัน ก็ถึงท่าหน้าหน้าวัดจันทบุรี (ปัจจุบันเรียกว่า ท่าเมืองเก่า) การล่องแพนำไม้ซุงไปขายในเมืองนี้จะนำของป่าที่ทำและเก็บสะสมไว้นำไปขายด้วย ของป่าที่ชาวช่องหาสะสมไว้ในระหว่างเข้าป่า ลำสัตว์ และโค่น ไม้ ก็คือ ไม้หอม เช่น ไม้จันทร์ ไม้กฤษณา ที่มีมากบริเวณเทือกเขาภิชฌมภูฏ เทือกเขาสอยดาวนอกจากนั้นก็มีเครื่องเทศ สมุนไพรต่าง ๆ เช่น กานพลู เร่ว สมอ พลูสี เครื่องยาต่าง ๆ รวมทั้งน้ำมันยาง หวายชนิดต่าง ๆ ชัน หนั่งสัตว์ เขาสัตว์ ซึ่งปีหนึ่งเขาจะล่องแพ และนำสิ่งของไปขายในเมืองเพียงครั้งเดียว คือในช่วง เดือนสิบ เดือนสิบเอ็ด หรือเดือนสิบสอง (ประมาณเดือนกันยายน-พฤศจิกายน) ส่วนหน้าแล้ง เดือนสามถึงเดือนห้า (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน) นำแพหึ่งล่องแพไม่ได้ เขาจะเดินทางโดยทางเกวียน ซึ่งเดินทางลำบาก และใช้เวลาเดินทางมากกว่า ฉะนั้นการเดินทางในหน้าแล้งจึงไม่ค่อยนิยมกัน ส่วนสิ่งของที่ชาวช่องจะซื้อกลับบ้าน ก็คือ เกลือ หอม กระเทียม น้ำอ้อย ด้าย ยาสูบ ในการไปซื้อขายสิ่งของในเมืองผู้ชายจะเป็นผู้ไปทำหน้าที่ ส่วนผู้หญิงจะอยู่บ้านทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน

การทำมาหากินของชาวช่องอีกอย่างหนึ่งคือ การทำนาปลูกข้าว การปลูกข้าวของชาวช่องจะเป็นการผลิตเพื่อยังชีพ ดังนั้นจึงทำนาไม่มากนัก และไม่ต้องพิถีพิถันมากมายอะไร เพียงให้นา มีน้ำพอหล่อเลี้ยงต้นข้าวให้เจริญเติบโตและออกรวงก็เพียงพอแล้ว การทำนาของชาวช่องจะมีการทำนา 2 ประเภท ประเภทแรกเรียกว่า นาข้าว ประเภทที่สองเรียก นาไร่ นาข้าวเป็นการทำนา

เหมือนนาทั่ว ๆ ไปในพื้นที่ราบซึ่งเป็นที่ราบระหว่างภูเขา ป่าทึบ มีน้ำขัง มีการขุดดินนา ทำนา เป็นแปลง ๆ มีการไถดำ หรือหว่าน เช่น นาในพื้นที่ราบโดยทั่วไป ส่วนนาไร่นั้นเป็นการทำนา ในป่า หรือชายป่าที่พอมีน้ำเลี้ยงคันข้าวได้ กล่าวคือ เมื่อไถนดินไม้แล้ว เขาก็จะขุดหลุม (โดยใช้ เครื่องมือ เช่น มีดปลายแหลมขุดดินให้เป็นหลุม) หยอดเมล็ดข้าวลงไป เมื่อต้นข้าวขึ้นก็ดูแลเพียง ถอนวัชพืชที่ขึ้นมาแทรกเท่านั้น ไม่ต้องดูแลมาก ถึงเวลาก็มาเก็บเกี่ยวการเกี่ยวข้าวของชาวช่องเขา ใช้อุปกรณ์คือ เคียว เช่นเดียวกับเคียวเกี่ยวข้าวของคนไทยแต่มีขนาดเล็กกว่า และเกี่ยวเฉพาะรวงข้าว ที่ยาวขึ้นมาจากกอเท่านั้น ไม่เกี่ยวถึงกกกอข้าวเหมือนคนไทย การทำนาตั้งแต่การไถนา การดำ การเกี่ยว การนวด ชาวช่องเขาจะใช้ระบบแลกเปลี่ยนแรงงานที่ดี เรียกว่า “เฮนแรงกัน” ในเวลาจะ ไถนา เกี่ยวข้าว นวดข้าว เขาจะใช้แรงแดงเป็นสัญลักษณ์ โดยปักธงแดงไว้ที่นาข้าว หรือกองข้าว ของบ้านใครให้มองเห็นเด่นชัด ซึ่งคนทั้งหมู่บ้านก็จะทราบว่า ข้าวหน้านั้น กองนั้นต้องไปช่วยกัน เกี่ยวช่วยกันนวด วิธีการนวดข้าวก็ใช้เท้าเหยียบย่ำไปบนกองข้าว เมล็ดข้าวก็จะหลุดจากรวง แล้ว ใช้ไม้สางฟางข้าวออกมา

ปัจจุบันพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชาวช่องได้เปลี่ยนจากการเก็บและหาของป่ามาทำ การเกษตรคือ ทำสวนผลไม้ แต่เนื่องจากชาวช่องส่วนมากไม่ค่อยมีความรู้จึงทำให้ไม่ค่อยได้ กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ชาวช่องเคยจับจองทำมาหากินมาก่อน ชาวช่องส่วนใหญ่จึงต้องกลายเป็นเพียง ลูกจ้าง รับจ้างทำงานทำสวนผลไม้อยู่ในบริเวณที่ดินตั้งบ้านเรือนอยู่นั่นเอง

ชาวช่องที่ตำบลคลองพลูก็มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับคนของทั่วไปดังคำสัมภาษณ์ ของป่าเรียม (เรียม คำศรี, สัมภาษณ์, 12-18 กุมภาพันธ์ 2546) ผู้อาวุโสในชุมชนของสรุปได้ว่า ย้อนหลังเมื่อประมาณ 50 ปี ชาวช่องที่ตำบลคลองพลูทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หมู หาของป่า ทำสวนกระวาน โดยมีพื้นฐานการผลิตเพื่อยังชีพเป็นหลักถ้ามีเหลือถึงจะขายจนกระทั่ง มีการสร้างถนน สร้างทางหลวง ประมาณปี พ.ศ. 2512 ก็จะมีเริ่มมีการผลิตเพื่อขายมากขึ้น นอกจากนี้ ชุมชนจะพบกับการเปลี่ยนแปลงในสมัยรัฐบาลถิ่ถุทธิ การมีกองทุนเงินผัน ก็ทำให้เศรษฐกิจ เงินตราขยายตัวในชุมชนของ

ตอนแรก ๆ ที่ที่นี้ยังเป็นป่านั้น ที่ดินมีมาก ชาวช่องจะช่วยกันถางป่าจับจองที่อยู่ที่ทำกิน กันไป ใครขยันก็มีที่ดินมาก แต่ยังไม่มียเอกสารแสดงสิทธิที่ดิน จนกระทั่งมาในสมัยหลัง ๆ ที่ต้องมี เอกสารแสดงสิทธิที่ดิน จึงทำให้ชาวช่องหลายครอบครัวต้องเสียที่ดินทำกินให้กับพวกคนจีนหรือ คนไทยที่รู้หนังสือไปเสียเลย ๆ (ฉลวย แพทชัยวงศ์, สัมภาษณ์, 11-13 เมษายน 2546)

จากสถิติจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ.2542 ระบุว่า ประชากรในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร กรรมเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งส่วนมากมีที่ทำกินเป็นของตนเอง เพราะเป็นพื้นที่ดินที่ทำกินตกทอดกันมา ตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนด้านการถือครองที่ดินมีพื้นที่การเกษตรประมาณ 89,221 ไร่ มีจำนวนผู้ถือ

ครองที่ดินทำการเกษตร 4,679 คน จากทั้งหมดของกิ่งอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตร เป็นอันดับ 7 จาก 10 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี

จะเห็นได้ว่าชาวช่องที่ตำบลคลองพลูก็เหมือนชาวชนบททั่ว ๆ ไปที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่พวกเขายังต้องอาศัยธรรมชาติเป็นหลักสำคัญ และประกอบอาชีพตามวิธีการของบรรพบุรุษที่ทำสืบทอดต่อกันมา เศรษฐกิจของชุมชนนี้จึงถือได้ว่าเป็นเศรษฐกิจตามธรรมชาติเป็นหลัก อาจเป็นเพราะชาวช่องชอบอยู่ตามธรรมชาติ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตต่าง ๆ ชอบความเป็นอยู่เรียบง่าย ไม่คึกคัก จึงดำเนินชีวิตอยู่แบบพอกินเท่านั้น

ในการทำไร่ทำนาพวกเขาจะใช้วิธี “เอาแรง” เช่นเดียวกับการ “ลงแขก” เกี่ยวข้าว คือถ้าบ้านไหนเพาะปลูกหรือเก็บเกี่ยว ก็จะขอแรงบ้านอื่นมาช่วยกันทำงาน ไม่ต้องจ้างแต่เจ้าของบ้านอาจมีน้ำใจเลี้ยงข้าวเลี้ยงขนมกันก็เท่านั้น (เรียบ คำศรี, สัมภาษณ์, 19-22 กันยายน 2546) ก็คือชาวช่องที่นี้ยังคงมีความเป็นอยู่แบบธรรมชาติมาก ดังจะเห็นได้จากการที่อาจารย์สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2543) ได้สัมภาษณ์ชาวช่องสรุปได้ว่า ชาวช่องยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดิน การพัฒนาผลผลิต รวมไปถึงการเพิ่มผลผลิต เพราะไม่ค่อยมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการมาแนะนำให้ความรู้ นาน ๆ ครั้งถึงจะมี เจ้าหน้าที่ของทางราชการจะมาแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยาปราบศัตรูพืช หรือการใช้ปุ๋ยเคมี แต่จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาการ และเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรได้ให้ข้อมูลว่า ชาวบ้านไม่ค่อยสนใจจะรับความรู้สมัยใหม่เพราะยังนิยมเพาะปลูกกันแบบดั้งเดิมอยู่มาก รวมถึงไม่นิยมการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์แบบใหม่ เช่น นิยมใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากกว่าปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ปลอ่ยให้พืชเติบโตเองตามธรรมชาติมากกว่าใส่ปุ๋ยเร่งผลผลิต เป็นต้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่พวกเขามีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก็คือพวกเขาจะเน้นเพาะปลูกเพื่อการค้าขายมากขึ้น

สำหรับการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของชาวช่อง ส่วนหนึ่งจะมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อผลผลิตไปจำหน่าย และอีกส่วนหนึ่งชาวบ้านจะนำไปจำหน่ายเองที่ตลาดผลไม้อำเภอกระดังงา ซึ่งอยู่ห่างจากตำบลคลองพลูไปทางใต้ประมาณ 12 กิโลเมตร รวมทั้งบางส่วนจะนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายในตัวเมืองจันทบุรีเอง โดยฝากขาย หรือขายต่อให้กับคนรู้จักซึ่งเป็นพ่อค้าแม่ค้าในตัวเมือง เนื่องจากชาวช่องรู้ว่าพ่อค้าที่ไปซื้อผลผลิตมาจำหน่ายจะให้ราคาต่ำกว่าที่นำมาขายในตลาด โดยเฉพาะผลไม้ที่เป็นพืชเศรษฐกิจ เช่น เงาะ ทุเรียน ระกำ ระยะเวลาที่ชาวช่องจะว่าจ้างรถปิ๊กอัพหรือบางบ้านมีรถปิ๊กอัพเองก็จะขนผลไม้ไปขายที่ตลาดเองเพราะรายได้ดีกว่า

นอกจากนี้ในปัจจุบันชาวช่องยังนิยมเรียนรู้การทำผลไม้แห้ง ผลไม้กวน หรือผลไม้แปรรูปเพื่อนำไปจำหน่ายซึ่งมีรายได้ไม่น้อยกว่าผลไม้สด ในกรณีที่บางปีมีผลไม้มากแล้วจำหน่ายไม่หมดก็สามารถแปรรูปเป็นอย่างอื่นได้ ช่วยให้มีรายได้เสริมทางหนึ่งด้วย

ยังมีอาชีพอื่นนอกเหนือไปจากการทำเกษตรกรรมที่ชาวซองในพื้นที่นี้ทำเป็นอาชีพได้ แก่เลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ไก่ เป็ด หรือรับจ้าง

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐหลายคนให้คำตอบตรงกันว่า สถานะทางเศรษฐกิจของชาวซองยังไม่มีดี อาจจัดว่าเป็นผู้มีรายได้น้อย และฐานะยากจน เพราะผลผลิต ขึ้นอยู่กับสภาพดิน ฟ้า อากาศ ทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน อีกทั้งชาวซองชอบอยู่แบบเดิมตามธรรมชาติ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตน ดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกินเท่านั้น จึงทำให้เศรษฐกิจขึ้น อยู่กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่

พื้นฐานทางสังคม ของชุมชนของที่บ้านคลองสองพลู

สังคมชาวซองในอดีตมีความเป็นอยู่เรียบง่ายเหมือนชนชาวชนบททั่วไป กระฉกกระชอน เกษิกานนท์ และคณะ (2522, หน้า 15-16) ได้พูดถึงชุมชนของไว้ว่าบ้านของชาวซองจะมีลักษณะ ของธรรมชาติที่แท้จริง คือทุ่งนาป่าเขา แม่น้ำ ลำคลองต่าง ๆ บ้านของพวกเขาถูกสร้างขึ้นจาก วัสดุง่าย ๆ ที่หาได้ในป่า เช่น ไม้ไผ่ ไม้ยืนต้นบางชนิด มาทำโครงบ้าน ใช้เถาวัลย์แทนตะปู หลังจากก็มุงด้วยใบไม้ที่นำมาเย็บติดกันเป็นแผงเรียกว่า”ตับ” เช่น ใบระกำ ใบจาก เป็นต้น

โดยธรรมชาติลักษณะนิสัยของชาวซอง ชอบอยู่ตามป่าเขา บริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งเป็นป่าดิบโดยทั่วไป เนื่องจากเทือกเขาสระบาป เขาฉิมกู่ เขาสอยดาว และเนินเขาเล็ก ๆ น้อย ๆ อีกมากมายที่ต่อเนื่องกันเป็นหย่อม ๆ ทำให้เกิดที่ราบระหว่างเทือกเขาซึ่งเป็นป่าดิบติดต่อกัน และสภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมีฝนตกมาก ดังนั้นบริเวณของภาคตะวันออก จึงเป็นป่าดิบ ฝนตกชุก และอุดมสมบูรณ์ด้วยดินไม้ใหญ่ สัตว์ป่ามากมายหลายชนิด ของป่า และต้นน้ำ ลำคลองหลายสาย เช่น แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราจีนบุรี เป็นต้น ชาวซองจึงได้อาศัยสภาพความอุดมสมบูรณ์ของบริเวณนี้เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยประกอบอาชีพทำมาหากิน มาเป็นเวลาช้านานแล้ว (กระฉกกระชอน เกษิกานนท์ และคณะ, 2522, หน้า 39)

การจัดตั้งหมู่บ้าน ชาวซองจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มประมาณ 20-30 ครอบครัว และ การสร้างบ้านที่อยู่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงกันไม่ห่างกันมากนัก เวลาจะปลูกบ้าน หรือที่เรียกกันว่า “ยกบ้าน” ก็ช่วยเหลือกัน

บ้านของตั้งแต่ดั้งเดิม จะเป็นเรือนยกพื้นสูงกว่าพื้นดินประมาณ 1.5-2 เมตร จะใช้ บันได 3 ขั้น หรือ 5 ขั้น ตัวบ้านจะสร้างเป็น 3 ระดับ ส่วนหน้าของบ้านเรียกว่า “ชานบ้าน” ใช้ เป็นบริเวณพัก วางสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ส่วนที่สองเป็นกลางบ้าน เป็นบริเวณที่ใช้เป็นที่พักผ่อน รับแขก นั่งเล่น ทำกิจกรรม หรือพิธีกรรมต่าง ๆ และรวมถึงเป็นที่ใช้รับประทานอาหารด้วย ส่วนที่สามเป็นส่วนในของบ้าน ซึ่งจะกันเป็นห้องนอน ส่วนใหญ่จะกันเพียงห้องเดียวใช้ไม้ไผ่สับ

แตก ๆ ที่เรียกว่า ฟาก เป็นอุปกรณ์กันห้อง ลักษณะของบ้านจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วัสดุที่สำคัญที่ใช้ในการก่อสร้างบ้านคือ ไม้ไผ่ และสิ่งที่ได้จากป่าทั้งสิ้น บ้านของจะมีลักษณะเป็นเรือน “เครื่องผูก” เพราะทุกส่วนของบ้านที่ต่อกันจะใช้วิธีผูกมัดด้วยหวาย หรือเชือกที่ได้จากการทาบเปลือกของต้นไม้ที่มีความเหนียวและยาวพอ เช่น เปลือกของต้นขงโค เป็นต้น (ชาวช่องไม่รู้จัก ลวด ตะปู ก้อน และในภาษาของไม่มีคำเรียกวัสดุเหล่านี้) เสาบ้านที่เป็นเสาหลักจะใช้ไม้เนื้อแข็งทั้งต้น ที่มีขนาดย่อม หาส่วนที่เป็นง่าม หรือถ้าหากไม่มีก็ใช้ขวานปูลูบากให้เป็นง่าม เพื่อใช้ไม้พาดทำเป็นรอกบ้าน พื้นบ้านทำจากไม้ไผ่ที่ตัดขนาดให้ได้พอดีกับความยาวของตัวบ้าน ทาบหรือสับให้แตกและแผ่ออกไป เรียกว่า “ฟาก” นอกจากนี้ก็ใช้ไม้ไผ่ลำเป็นส่วนประกอบในการสร้างบ้านส่วนอื่น ๆ เช่นเป็นข้อ เป็นตง หลังจากจะได้จากใบไม้ เช่น ใบต้นคันชง ใบระกำ ใบจาก ใบหวาย ใบไม้เหล่านี้จะนำมาเย็บติดกันเป็นแผง เรียกว่า “คับ” อุปกรณ์ที่ใช้ในการเย็บหรือกลัดให้ใบไม้ติดกันเป็นแผง เรียก “ตอก” หรือ “ไม้กลัด” (กรรณิการ์ เกณิกานนท์ และคณะ, 2522, หน้า 16-17)

ปัจจุบันบ้านของชาวช่องได้เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของสังคมที่เปิดรับความเจริญจากภายนอกเข้าไปผสมผสาน ทำให้บ้านของชาวช่องที่เห็นโดยทั่วไปในปัจจุบัน เป็นบ้านลักษณะผสมผสานระหว่างบ้านแบบเดิมที่ปลูกด้วยไม้กับบ้านแบบใหม่ที่มีส่วนประกอบเป็นอิฐและปูน (หลุยส์ นัยโมกษ์, 2543, หน้า 35)

ส่วนเครื่องประดับบ้านที่ดีของช่อง คือเครื่องมือในการทำมาหากิน เช่น เกียวเกี่ยวข้าว เหน็บไถข้างฝา หมวกเหน็บไถที่หลังคา เสื้อแขวนไถที่ต้นเสา มี ช้อง กระชัง แขนงไถตามฝาบ้าน ในครัวก็จะมีเครื่องใช้เพียงไม่กี่สิ่ง เช่น มีหม้อดินสามเต้า อ่างดิน ชาม ตะวักหรือกระจำ กระบวย เป็นต้น ส่วนที่หลับนอนของชาวนั้นมีเพียง “เสื่อคลุ้ง” ผืนเดียวเขาก็นอนกันได้แล้ว (กรรณิการ์ เกณิกานนท์ และคณะ, 2522, หน้า 16)

จากการลงสำรวจพื้นที่ของชุมชนช่องที่ตำบลคลองพลูจะเห็นว่าบ้านของชาวช่องยังคงสภาพธรรมชาติ มีป่าไม้ สวนผลไม้ คุ่มร้อนเหมือนเช่นอดีต แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างนั่นคือเรื่องของถนนหนทาง สถานที่ราชการต่าง ๆ รวมทั้งบ้านเรือนของชาวช่องส่วนใหญ่จะใช้หลังคาสังกะสีหรือกระเบื้อง ใช้ตะปูแทนการผูก แต่รูปแบบของตัวบ้านยังคงคล้ายเช่นเดิม

นอกจากนั้น ป่าขึ้น งามสง่า (สัมภาษณ์, 19-22 กันยายน 2546) ชาวช่องที่ตำบลคลองพลูเล่าว่า เรื่องอาหารการกินในสังคมช่องก็จะแบบง่าย ๆ โดยการหาผัก ปลาและปลูกข้าวกินเอง ป่าขึ้นอธิบายเพิ่มเติมอีกว่าชาวช่องจะนำข้าวมาซ้อมมือให้เป็นข้าวสาร โดยใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้จากธรรมชาติทั้งสิ้น ส่วนกับข้าวจะเน้น น้ำพริก ผักเหมือนชาวชนบททั่ว ๆ ไป แม้ปัจจุบันนี้ชาวช่องก็กินง่าย ๆ มีอะไรก็กินได้ทั้งนั้น

จากการไปเยี่ยมชมบ้านของชาวช่องที่ตำบลคลองพลูประมาณ 7-8 ครัวเรือน ทั้งชาวช่องที่ชาวบ้านบอกว่ามีฐานะดีและชาวช่องที่มีฐานะธรรมดาหรือยากจนในหมู่บ้าน จะพบลักษณะแบบดั้งเดิมที่มีร่วมกัน คือการวางเก็บข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ตามฝาบ้าน เสื้อผ้าก็จะแขวนตามเสา หรือมีราวแขวนตามมุมห้อง ส่วนบ้านที่มีฐานะดีก็จะมีเครื่องใช้สมัยใหม่ เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เตาเร็ค จากการสอบถามชาวบ้านแล้วว่า ตอนที่ไฟฟ้าเข้ามาประมาณ ปี พ.ศ. 2527-2530 ก็มีเรื่องจ่ายเงินมากขึ้น ยิ่งประมาณปี 2534-2535 จะมีรถบริการนำสินค้าพวกนี้ส่งถึงบ้าน (เงิน ผันผาย, สัมภาษณ์, 19-22 กันยายน 2546)

สำหรับอาหารหลักของชาวช่อง คือ ข้าวเจ้า ซึ่งเป็นอาหารประจำทุกมื้อ ส่วนกับข้าวที่เป็นอาหารหลัก คือ น้ำพริก ซึ่งเป็นพริกโขลกร่วมกับเกลือและมีรสเผ็ดมากใช้กินกับผัก ที่เก็บได้จาก ป่า นา หรือปลูกไว้ข้าง ๆ บ้าน เช่น มะเขือ ผักบุ้งต้ม หน่อไม้ หรือยอดไม้อ่อน ๆ ส่วนอาหารประเภทเนื้อสัตว์สำหรับชาวช่องก็จะเป็นอาหารประเภทปลาเป็นหลัก เพราะปลาเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่หาง่ายที่สุด ส่วนเนื้อสัตว์อื่น ๆ ก็นาน ๆ ครั้งแล้วแต่จะหาได้ ปลาที่หาได้ก็จะนำมาประกอบเป็นอาหารง่าย ๆ เช่น ปิ้ง หรือ ย่าง หรือนำไปแกง ลักษณะแกงของเขาจะไม่ใส่กะทิ และพริกแกงก็เป็นเพียงโขลกพริก กระเทียม และเกลือ เข้าด้วยกัน แล้วใส่ลงไปให้น้ำให้ละลาย ตั้งไฟให้เดือดแล้วจึงใส่ปลาลงไป ดังนั้นพริกจึงเป็นส่วนประกอบอาหารที่สำคัญมากของชาวช่อง อาหารประเภทเนื้อสัตว์ถ้าหากมีจำนวนมากเขาจะนำไปหมักเกลือ และตากแห้งเก็บไว้ ส่วนอาหารอื่น ๆ ที่พอจะหากิน จะเก็บจากป่าทั่ว ๆ ไป เช่น กล้วย หัวเผือก หัวมัน กลอย และผลไม้อื่น ๆ ซึ่งมีเหลือเฟือ พืชที่เขาจะปลูกก็เป็นการปลูกเพื่อเก็บไว้กินเป็นอาหารเท่านั้น ไม่ใช่ไว้ขายก็ คือ บวบ น้ำเต้า มะเขือ พริก (ใช้หัวนํ้าเมล็ดให้ขึ้นตามป่าข้าง ๆ บ้าน) ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะอาหารของชาวช่องส่วนใหญ่ จะเป็นอาหารแห้ง ๆ มากกว่าอาหารประเภทน้ำ เพราะอาหารแห้ง ๆ สามารถเก็บรักษาเอาไว้ได้นาน เช่น เนื้อปลา เนื้อสัตว์ก็ย่างหรือตากแห้ง เวลาจะรับประทานก็นำมาย่างอีกครั้งหนึ่ง ส่วนกับข้าวหลักก็คือ ข้าว น้ำพริก ผักสดหรือผักต้ม (เงิน ผันผาย, สัมภาษณ์, 7-11 พ.ศ. 2548)

สัตว์ที่ชาวช่องเลี้ยงมีอยู่ 3 ชนิดด้วยกัน คือ ควาย ไก่ และสุนัขสำหรับควาย ชาวช่องจะเลี้ยงควายไว้ใช้งาน เช่น ไถนา และชักลากไม้ในป่ามาลงแม่น้ำเป็นแพขึงลอยไปขายในเมือง ส่วนไก่ จะเลี้ยงไว้เพื่อกินเนื้อ กินไข่ และเล่นกีฬาชนไก่ ไก่ที่เลี้ยงไว้กินเนื้อนั้นเขาจะฆ่าไก่เป็นอาหารในงานประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เท่านั้น ในชีวิตประจำวันแล้วเขาจะไม่ฆ่าไก่กินเลย ส่วนสุนัขเลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน

สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาหารการกินนั้น สมัยก่อนของใช้หม้อดิน (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นหม้ออลูมิเนียม) เตาไฟก็ใช้ก้อนหินสามก้อนมาเรียงกันให้เป็นสามเส้า เรียกว่า คะโมะฮ์ เกิน

หุงหาอาหารโดยใช้ฟืน (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเตาอั้งโล่และใช้ถ่าน) เครื่องมือที่ใช้ในการจุดไฟคือ ตะบันไฟ ซึ่งเป็นเหล็กสองท่อนตีกันให้เกิดประกายไฟ และให้ไปติดที่ปุย เค้าร้างตากแห้ง หรือ เปลือกมะพร้าวฉีกฝอย ๆ ตากแห้ง (ปัจจุบันใช้ไม้ขีด) ที่ตักอาหาร (ภาคกลางเรียก ทัพพี หรือ ตะหลิว) จะเป็นไม้ (ลักษณะเหมือนไม้พายอันเล็ก ๆ) ชูคบตรงกลางหรือใช้กะลามาทาเป็นกะจ๋า โดยไม่มีการใช้ช้อน ชองไม่มีวัฒนธรรมการกินอาหารด้วยช้อน ถ้าจะใช้ช้อนก็ใช้ในการตักอาหาร และ ๆ เช่น ข้าวต้มและ ๆ สำหรับให้คนเจ็บป่วย และช้อนที่ใช้ก็นำมาสับประรด มงคุดแปลงเป็น ช้อนตักอาหาร ถ้วยขามที่ใช้ใส่อาหารจะใช้กะลา หรือแม้แต่ครกก็ใช้กะลา แต่เวลาเดินป่าล่าสัตว์ หรือหาของป่าเขาจะใช้กระบอกไม้ไผ่บรรจุอาหารเก็บไว้กินในระหว่างเดินทาง (หฤทัย นัยโมกษ์, 2543, หน้า 153)

ในด้านการศึกษานั้นเดิมผู้ชายมักจะถูกฝากเรียนที่วัดเหมือนอย่างชาวบ้านทั่วไปจะมี โรงเรียนอยู่บ้างแต่ที่อยู่ไกลต้องเดินไปเรียนจึงมักไม่ค่อยมีคนอยากไปเรียนเท่าใดนัก ชาวทอง จะสอนกันเองในครอบครัวหรือชุมชน การสอนจะสอนตามอย่างที่บรรพบุรุษสอน เช่น การทำมาหากิน ความเชื่อต่าง ๆ แม้ปัจจุบันนี้จะมีโรงเรียนมัธยม มือนามัยหรือเครื่องมือทันสมัยต่าง ๆ มากขึ้น แต่ความเชื่อต่าง ๆ ของพวกเขาในเรื่องที่บรรพบุรุษถ่ายทอดต่อ ๆ มาก็ยังอยู่

ความสัมพันธ์ในหมู่บ้านชาวทองจะเป็นลักษณะ “สังคมที่มีไมตรีสัมพันธ์” กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี กิจกรรม ทุกอย่าง ชาวทองจะช่วยกันทำ ไม่ว่าจะเป็นงานเป็นงานเล็กหรือว่างานใหญ่ ๆ เช่น การทำนา ชาวทองจะช่วยเหลือกัน ตั้งแต่การไถนา การดำ การเกี่ยว การนวด วิธีการที่จะทำให้รู้ว่าการบ้านใครจะต้องไปช่วยกันทำ เขาจะปักธงแดงเอาไว้ให้เห็นเด่นชัด เช่น ปักที่นาข้าวหรือที่ลอมข้าว หรือใช้วิธีบอกต่อ ๆ กันซึ่งการลงแขกนั้นเป็นการช่วยกันทั้งชายและหญิง หรือ การออกป่าล่าสัตว์ ของก็จะใช้วิธีการรวมพล ประมาณ 8-10 คน เขาจะเป่า “เขนง” ให้ได้ยินทั่ว ๆ กัน (เขนง คือ เขาสัตว์ เช่น เขาวัว หรือ เขาควาย) แล้วเขาก็ออกเดินทางไป การรวมกันเพื่อออกนอกหมู่บ้านโดยการเป่าเขนงนี้จะใช้เฉพาะการออกป่าล่าสัตว์เท่านั้น ถ้าเป็นการรวมเพื่อกิจกรรมอย่างอื่น เช่น รวมกันทำงานในนาหรือรวมกันไปเที่ยวรวมกันล่องแพซุง จะไม่เป่า จะใช้การนัดหรือการบอกต่อ ๆ กันไป

ส่วนความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ก็เป็นเรื่องของการแสดง ความมีน้ำใจไมตรีที่ดีต่อกัน นอกเหนือจากการช่วยงานกันแล้ว เมื่อบ้านใดเกิดเจ็บป่วย เขาก็จะไปช่วยดูแล ช่วยกันหาหรือนำยามาต้มให้กิน ช่วยทำอาหารหรือช่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นงานบ้าน หรืองานที่พอจะช่วยกันได้ ชาวทองจะไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจผู้ป่วยจนกว่าจะหายจากโรคภัยและสามารถทำงานได้ตามปกติ

ส่วนความสัมพันธ์กับชาวทองในหมู่บ้านอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน ในสมัยก่อนหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะมีระยะห่างกันพอสมควร จึงไม่ค่อยได้มีการสมาคมอย่างสนิทสนมเท่าใดนัก แต่พวกเขาก็รู้จัก

กัน โดยเฉพาะถ้ารู้ว่าเป็นชาวของแล้ว ถ้าหากมีกิจกรรมใดที่ต้องขอความช่วยเหลือ แม้ว่าจะระยะทางจะห่างไกลชาวของจะบุกป่าฝ่าดงไปเขาก็ช่วยกันได้ เขาไม่กลัวในเรื่องการเดินทางไกลหรือเดินทางในป่า ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะดีใจและพอใจมากที่ได้มีการช่วยเหลือกันและมีสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกัน (हत्यับ नय् मोक्ष, 2543, หน้า 57)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชุมชนของที่ตำบลคลองพลูในด้านการตั้งถิ่นฐานนั้น ไม่มีเอกสารยืนยันว่าชาวของมาตั้งถิ่นฐานบริเวณปัจจุบันตั้งแต่เมื่อใด แต่จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและผู้อาวุโสของชุมชน กล่าวว่าบรรพบุรุษของพวกเขามาจากบริเวณวัดหัวทอง ตำบลคลองนารายณ์ และเนื่องจากลักษณะนิสัยแบบคนของดั้งเดิม ที่ชอบความสันโดษ รักความสงบ ไม่ชอบรบรา เมื่อมีบุคคลภายนอกเข้ามาในชุมชน พวกเขาจึงอพยพมายังบริเวณตำบลตะเคียนทองปัจจุบันซึ่งเป็นป่าดงดิบ ตำบลตะเคียนทองนั้นขึ้นอยู่กับอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ต่อมาเมื่อชุมชนใหญ่ขึ้นในปี พ.ศ.2531 ทางราชการได้ยกฐานะให้แยกออกมาเป็นตำบลคลองพลู ปี พ.ศ.2536 ทางราชการได้ตั้งกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ดังนั้นตำบลคลองพลูจึงมีฐานะเป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏตั้งแต่นั้นมา จากการตัดสินใจเข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้ชาวของได้มีการติดต่อกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ต่อเนื่องของชุมชนจวบจนปัจจุบัน

ส่วนการปกครองนั้นเดิมชุมชนของมี “หลวงพล” เป็นผู้นำชุมชน เป็นผู้ที่ชาวของให้การยอมรับ เป็นผู้มีความสำคัญ เป็นผู้ไกล่เกลี่ย เป็นผู้จัดการดูแลชุมชน ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนโยบายของรัฐ ชุมชนของจึงมีการเลือกตั้งเหมือนชาวชนบททั่วๆ ไป รวมไปถึงการเลือกตั้งในระดับชาติด้วย ผู้นำชุมชนของพวกเขาก็จะมีบทบาทในชุมชนเหมือนเมื่อครั้งอดีต ชาวของจะเคารพและเชื่อฟัง ทั้งนี้ทั้งนั้นอาจเป็นเพราะพวกเขารักความสงบ ไม่ชอบความขัดแย้งหรือรบรา จึงทำให้พวกเขาปฏิบัติตามผู้นำได้อย่างดี

สำหรับเศรษฐกิจของชาวของที่คลองพลูนั้น อาชีพดั้งเดิมคือการเก็บของป่า เลี้ยงสัตว์ ทำสวนกระวาน ต่อมาเมื่อมีการรับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจจากส่วนกลางเข้ามา ชาวของมีการประกอบอาชีพเพื่อเงินตรามากขึ้น ชาวของที่นี่ปัจจุบันนิยมทำสวนผลไม้เพื่อการค้าขายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามพวกเขาก็ยังมักเสียบเปรียบพ่อค้าคนกลางอยู่เสมอ แม้กระทั่งปัจจุบันนี้

สังคมของชาวของจะเหมือนชาวชนบททั่วๆ ไป บ้านของชาวของที่คลองพลูยังคงมีสภาพธรรมชาติ มีป่าไม้ สวนผลไม้ คุ่มรื่นเหมือนดังเช่นอดีต บ้านของชาวของดั้งเดิมจะเป็นแบบ “เรือนเครื่องผูก” เพราะทุกส่วนของบ้านที่ต่อกันจะใช้วิธีผูกมัดด้วยหวายหรือเชือกที่ได้จากการทอเปลือกของต้นไม้ที่มีความเหนียวและยาวพอสมควร ปัจจุบันบ้านชาวของได้เปลี่ยนไป

ตามลักษณะของสังคมที่เปิดรับความเจริญภายนอกเข้าไปผสมผสาน สำหรับอาหารหลักของชาวของ คือข้าวกับน้ำพริก ผัก เหมือนชาวชนบททั่ว ๆ ไป แม้ปัจจุบันก็ยังเป็นเช่นนั้นอยู่ สัตว์เลี้ยงของ ชาวของคือ ควาย ไก่และสุนัข ควายเลี้ยงไว้เพื่อการเกษตร ไก่ไว้ใช้ในพิธีกรรมเพราะในชีวิตประจำวันพวกของจะไม่ฆ่าไก่กินเลย ส่วนสุนัขเลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน ในด้านการศึกษาอดีตผู้ชายจะถูก ฝากเรียนที่วัดเหมือนชาวชนบททั่ว ๆ ไป ส่วนคนอื่น ๆ ที่เหลือชาวของจะสอนกันเองในครอบครัว หรือชุมชนซึ่งเน้นเรื่องประเพณีความเชื่อและการทำมาหากิน ความสัมพันธ์ในหมู่บ้านจะเป็นแบบ มิตรไมตรี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พวกเขาจะเน้นเรื่องความกตัญญู กตเวทิต์ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนพี่น้อง โดยเฉพาะกับชาวของกันเองพวกเขาจะถือว่าเป็นพวกเดียวกัน ที่มีอะไรก็ต้องช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่างดีนับเป็นสังคมที่น่าอยู่สังคมหนึ่งที่เดียว

ชาวของที่คลองพลูเป็นคนพื้นเมืองเก่าแก่ดั้งเดิม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักสงบ มีวิถีชีวิต และมีประเพณี ความเชื่อ ที่เป็นเอกลักษณ์ในภูมิภาคตะวันออก ความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจาก คนกลุ่มอื่นในภูมิภาคตะวันออกนี้เองทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมนั้นแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งทางภูมิปัญญา แม้มีในสังคมใดก็จะทำให้สังคมนั้น เป็นสังคมที่มีแต่ความมั่นคงตลอดไป